

Príhovor prezidenta Slovenskej kardiologickej spoločnosti

Vážené členky a členovia Slovenskej kardiologickej spoločnosti, vážené kolegyně a kolegovia,

dovoľte mi prihovoriť sa Vám na začiatku funkčného obdobia v úlohe prezidenta Slovenskej kardiologickej spoločnosti (SKS).

Považujem za veľkú česť, že sa výbor SKS zhodol na podpore mojej nominácie na post prezidenta. Skutočnosť, že hlasovanie nebolo jednoznačné, vnímam

ako prejav slobody vyjadrenia vlastného názoru a zároveň ako stimul, aby moja práca presvedčila aj tých, ktorí mali iné stanovisko.

Nadväzujem na činnosť docentky MUDr. Evy Gonçalvesovej, CSc., FESC. Ako predchádzajúca prezidentka SKS vykonala nesmierne veľa nezištnej práce, ktorá ďalej posunula SKS na ceste k modernej a rešpektovanej odbornej organizácii. Spolieham sa na úzku spoluprácu s novým vedeckým sekretárom MUDr. Miroslavom Gbúrom a novým výborom SKS.

V roku 2022 doc. Gonçalvesová uverejnila v časopise SKS, Cardiology Letters, rozsiahly príhovor, v ktorom prezentovala kľúčové priority SKS a výzvy spojené s rozvojom kardiológie na Slovensku. Jej závery sú stále aktuálne a ja sa s nimi stotožňujem.

Dovoľte mi pridať niekoľko súhrnných informácií a subjektívnych názorov, zameraných predovšetkým na úlohu SKS a úlohu kardiológa v Slovenskej

republike (SR). SKS je odbornovo-vedecká organizácia, ktorej hlavným poslaním je rozvoj odbornej úrovne kardiológie v Slovenskej republike. Združuje osoby, ktoré sa podieľajú na prevencii, diagnostike, liečbe a výskume kardiovaskulárnych chorôb. Opiera sa o dlhú tradíciu – je nástupníckou organizáciou Československej kardiologickej spoločnosti, ktorá bola založená v roku 1929. Od roku 1997 je samostatnou právnickou osobou vo forme občianskeho združenia. Sídli v Bratislave a jej členskú základňu tvorí 1 170 profesionálov – lekárov, farmaceutov, psychológov, sestier, fyzioterapeutov, iné profesie, ako aj študentov. Má 16 pracovných skupín, vrátane jednej asociácie.

Jednou z priorít SKS je vzdelávanie (predovšetkým odbornej) verejnosti. Hlavným prostriedkom vzdelávania sú vlastné vedecké a odborné akcie. Kľúčovým podujatím je výročný kongres SKS. V roku 2025 pripravujeme jubilejný 30. kongres SKS, ktorý sa uskutoční v dňoch 8. – 10. októbra. Kongres SKS patrí medzi najväčšie odborné medicínske akcie v SR a jeho úlohou je sprostredkovať najnovšie medicínske a vedecké poznatky slovenskej odbornej verejnosti. Hlavnou zložkou jeho programu sú bloky pripravené pracovnými skupinami. Veľký význam priznávame originálnym prácam, ktoré sa tešia narastajúcej obľube. Vstupy sponzorované farmaceutickými spoločnosťami tvoria prednáškové bloky alebo samostatné prednášky. Je žiaduce, aby súbor potenciálnych prednášajúcich bol čo najširší. Snažíme sa zabezpečiť čo najväčšiu rozmanitosť medzi prednášajúcimi a predsedajúcimi, pokiaľ ide o pohlavie, vek, kardiologickú špecializáciu, typ či región Slovenska, a to pri zachovaní vysokej odbornej úrovne jednotlivých prezentácií. Toto isté platí aj pre originálne príspevky, ktoré považujem za mimoriadne významnú zložku odborného programu. Medzinárodné literárne údaje si pri

dnešných možnostiach vieme vyhľadať na internete, no slovenských dát, ktoré sa môžu odlišovať od publikovaných, je stále nedostatok. Preto povzbudzujeme všetkých, aby zrevidovali svoje skúsenosti z vlastných súborov pacientov či ponúkli nevšedné prípady na diskusiu v rámci kongresu. Hlavnou pridanou hodnotou kongresu v prezenčnej podobe je diskusia. Moralizujúce a autoritatívne prezentácie už vyšli z módy, legitímnu a korektnú debatu a spochybňovanie autorít na základe odborných argumentov považujem za základ pokroku. Dôležitou súčasťou kongresu, ktorá sa nedá nahradiť virtuálnymi stretnutiami, je socializácia. Budovanie osobných kontaktov môže zvýšiť vzájomný rešpekt a uľahčiť budúcu odbornú komunikáciu.

Medzi ďalšie významné odborné podujatia patria Tatranské kardiologické dni, Implementačné mítingy, Tatranské kardio fórum a iné. SKS naďalej preberá záštitu a poskytuje garanciu viacerým podujatiam organizovaným inými subjektmi, vďaka svojej odbornej autorite.

Jedným z kľúčových poslaní SKS je podporovať aj domácu vedeckú činnosť. Viditeľnosť slovenskej kardiológie na medzinárodných podujatiach a v odbornej literatúre je však v porovnaní s inými krajinami stále nízka.

Po dlhých vnútorných diskusiách a korekciách jednotlivých návrhov sme sa rozhodli podporu vedeckých projektov maximálne zjednodušiť a orientovať sa na dosiahnutie cieľa – rozbehnutie a zviditeľňovanie slovenskej kardiologickej vedy v medzinárodnom kontexte. Odstránili sme administratívne a procesné prekážky. Výsledkom sú viaceré druhy finančnej pomoci. Cestovný vzdelávací grant predstavuje podporu študijných pobytov a ciest pre lekárov – členov SKS, ktoré slúžia na osvojenie si inovatívnej klinickej diagnostickej či terapeutickej metodiky a jej implementáciu v SR.

SKS podporuje publikáciu pôvodných vedeckých prác v kvalitných medzinárodných vedeckých časopisoch vo forme finančnej odmeny a uhradenia

publikačných poplatkov. Mladí členovia SKS môžu získať odmenu za publikáciu v časopise Cardiology Letters. Ďalšou formou podpory je odmena za prezentáciu originálnych výsledkov na hlavných európskych kardiologických vedeckých podujatiach.

SKS bude tiež pokračovať v komunikácii so zákonodarcami, regulátormi a platiteľmi zdravotnej starostlivosti. Počas minulých volebných období sa podarilo redukovať alebo odstrániť indikačné obmedzenia na viaceré lieky, ďalšie návrhy na redukcii obmedzení sa pripravujú. V prípade potreby budeme tiež pripomienkovať legislatívne procesy týkajúce sa kardiológie či formy a obsahu vzdelávania s cieľom získania kvalifikácie kardiológa.

Medzi úspešné domáce projekty môžeme zaradiť program IMPAKS, ktorý sa zaoberá včasnou starostlivosťou po infarkte myokardu. Zapojili sme sa tiež do plánovaného projektu Misia zdravia, ktorého cieľom je redukovať odvrátiteľné úmrtia cestou ovplyvnenia najvýznamnejších druhov postihnutia srdca, ako je srdcové zlyhávanie či koronárna choroba.

Ďalšou oblasťou záujmu je časopis Cardiology Letters, z ktorého sa podarilo vytvoriť reprezentatívnu a rešpektovanú odbornú publikačnú platformu SKS, Slovenskej asociácie srdcových arytmií a Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti. Odborné články z jednotlivých čísel časopisu sú voľne prístupné na webovej stránke. Osobné úsilie, ktoré vynakladajú osoby zodpovedné za odbornú aj administratívnu agendu, je nesmierne. Treba, žiaľ, konštatovať, časopis neustále zápasí s nedostatkom rukopisov a nedostatočným profesionálnym administratívnym zázemím. Budúcnosť podoby vydávania časopisu preto ostáva otvorená a vyžaduje si efektívne riešenie.

SKS je súčasťou Európskej kardiologickej spoločnosti (ESC). Spolupráca s ESC má viacero aspektov. SKS sa každoročne stotožňuje s odporúčaniami ESC, čím sa stávajú platné pre Slovensko. Skrátene verzie všetkých smerníc sa prekladajú do slovenčiny a v tlačenej verzii sú

dostupné pre všetkých lekárov. Opäť, prekladacia agenda sa spája s mimoriadnym osobným úsilím, ktoré sa týka prekladateľa, vydavateľa, recenzentov a autorov komentárov a koordinátora prekladov. Tento rok opäť plánujeme vydať štyri preklady odporúčaní, ktoré budú priložené k časopisu a budú k dispozícii na implementačných mítingoch. Medzi ďalšie aktivity v rámci európskych súvislostí patrí účasť na kongrese ESC. Slovenská aktívna účasť na tomto kongrese býva tradične poddimenzovaná, snažíme sa ju podporovať vo forme odmeny za prezentáciu. Je potrebné oceniť, že ESC poskytuje SKS voľnú registráciu na kongres pre osoby do 40 rokov. Ide o významné finančné prostriedky zo strany ESC. Minulý rok túto ponuku využilo a nové poznatky do našej krajiny prinieslo 26 mladých členov SKS.

SKS tiež navrhuje kandidátov na členstvo v komisiách ESC a poskytuje údaje do registrov a databáz ESC. Naši zástupcovia v ESC vykonávajú tieto činnosti bez nároku na finančné ohodnotenie.

Jednou z priorít SKS, ako aj mojich osobných, je podpora mladých kardiológov. Som presvedčený, že aj v čase, keď sa mnohým zdá, že úroveň vzdelávania, vedomostí, motivácie a spoločenské hodnoty novej generácie klesajú (O, tempora! O, mores!), a mnoho kvalitných ľudí po ukončení štúdia sa rozhodne pracovať a žiť v zahraničí, stále máme medzi sebou mladých lekárov a lekárky, ktorí sú ochotní sa zapáliť pre svoju prácu. Títo odborníci chcú robiť viac než len základné klinické povinnosti, a to bez primárnej ekonomickej motivácie, so záujmom pomáhať pacientom aj svojim kolegom.

S mnohými som sa v nedávnom období stretol. Veľmi by som si želal, aby z týchto príslušníkov mladšej generácie vyrástli mienkotvorné osobnosti, ktoré by okrem kompetentnej medicínskej práce vedeli odborne argumentovať, asertívne diskutovať, zaujímavo prednášať, kvalitne publikovať a dobre nás zastupovať v zahraničí. Perspektívne osobnosti medzi nami jednoznačne máme, musíme ich len identifikovať a podporiť.

Odborných kardiologických problémov, na ktoré sa chceme a musíme zameriavať, je množstvo. Vo všeobecnosti dostupnosť zdravotnej starostlivosti, nedostatok ambulantných kardiológov, invazívnej diagnostiky a intervenčnej liečby, chirurgie, penetrancia a implementácia nových farmakologických a intervenčných postupov znižujúcich morbiditu a mortalitu, nedostatočná diagnostika a liečba, nadmerná diagnostika a liečba, primárna a sekundárna prevencia, obsah štúdia kardiológie a mnohé ďalšie. Riešenie väčšiny z nich si vyžaduje nemalé finančné a iné náklady.

Na druhej strane, niektoré postupy, ktorých cieľom je v končnom dôsledku znížiť morbiditu a mortalitu na kardiovaskulárne ochorenia, nie sú finančne náročné. Vyžadujú si však zmenu nášho prístupu. Nezanedbateľná časť našich pacientov nespolupracuje s lekárom adekvátne a nedodržiava navrhované opatrenia. Domnievam sa, že tento faktor významne prispieva k predčasným úmrtiam na Slovensku. Hoci racionálne argumenty podložené grafmi, krivkami prežívania a štatistickými ukazovateľmi zohrávajú dôležitú úlohu, ich presvedčivosť je často obmedzená – kritici si vždy nájdu nové protiargumenty. Kľúčom k zlepšeniu spolupráce, dôvery a adherencie pacientov, čo vedie k lepším výsledkom liečby, je preto nielen odborná erudícia lekára, ale aj empatia, pochopenie a najmä osobný príklad nás všetkých, ktorí poskytujeme zdravotnú starostlivosť. Tradičný paternalistický a autoritatívny prístup k pacientovi postupne odumiera. Musíme akceptovať a pripraviť sa na to, že moderný pacient sa bude čoraz viac zapájať do prijímania diagnostických a terapeutických rozhodnutí a bude zdieľať zodpovednosť za ďalší postup.

Vážení členovia a priaznivci, SKS je etablovaná, konsolidovaná, demokratická a systematicky pracujúca odborná organizácia. V ďalšom období si naďalej bude ctíť vedu, medicínske dôkazy a názory odborníkov. Naším cieľom je pokračovať v budovaní modernej inštitúcie, ktorá bude mať vysoký kredit medzi kardiológmi, ďalšími lekármi a zdravotníkmi, regulátormi a platiteľmi zdravotnej starostlivosti, ale aj v širokej verejnosti. Len jednotná SKS sa môže stať

rešpektovaným partnerom iných hráčov ovplyvňujúcich poskytovanie zdravotnej starostlivosti, vedu, výskum a vzdelávanie. Okrem vízie a pevnej organizačnej štruktúry si dosiahnutie vysokej autority vyžaduje súhru jednotlivých zložiek SKS, ale najmä aktivitu, hrdosť a viditeľnosť jednotlivých členov. Náš hlas vychádzajúci z vedeckých argumentov, ktoré prešli dôkladnou kritickou analýzou, musí prehlušiť krik hoaxov, konšpirácií a neoverených pochybných alternatív.

Všetky aspekty činnosti, ktoré som uviedol, sú len prostriedkom na dosiahnutie hlavných cieľov: pomôcť ľuďom viesť dlhý a plnohodnotný život so zdravým srdcom, v prípade choroby ich do viesť do optimálneho stavu a čo najúčinnšie zabrániť ďalším nežiaducim príhodám.

MUDr. Milan Luknár, PhD.
prezident SKS